

že davno ne le izvaljeno, ampak da mora biti tudi že mladič skoraj tako goden, da bi ga lahko izpeljala iz gnezda in učila letati. Vedela je tudi, da so ga dreskavčevi dobro vzgojili, samo ena stvar jo je skrbela. Dreskači ne lové in ne jedó kosmatih gosenic, ki bi morale biti odslej hrana njenega mladiča. Zato je morala hitro odleteti tja, da bi pokazala mladi kukavici njeno bodočo hrano in jo naučila spoznavati dolžnost, ki ji je bila dana po naravi...

(Dalje.)

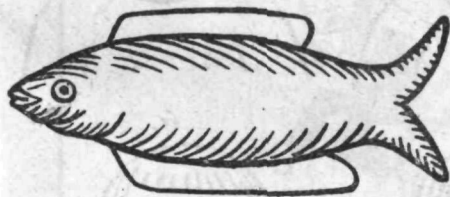
Zanimivosti

Prvi kompási na svetu, šele ko je človek odkril lastnost magnetne igle, ki kaže stalno proti severu, je bilo omogočeno ladjam, da so se oddaljile od obale in zaorale v prosto, brezpotno daljo širnega oceana. Vožnja po morju v starem klasičnem veku še ni poznala danes ta dan tako samo ob sebi umevnega kazalca smeri. Zato so vsi brodovi, ki so se drznili toliko se oddaljiti od obale, da niso več videli suhe zemlje, zašli v nevarnost, da

Sl. 1.

se povsem zgubijo. — Magnetna igla (sl. 1) je očitno kitajska iznajdba, in že leta 121. po Kr. so jo poznali. Čudno pa je, da je niso uporabljali najprej na morju, ampak na popótovanju skozi puščavo. Namagneteno jeklo so stavili na košček plutovine, da je mogla plavati prosto v lončeni posodici, napolnjeni z vodo. Tako se je igla sama obrnila proti severu. Na Kitajskem in Japonskem so l. 235. po Kr.

Sl. 2.

poznali magnetne vozove (sl. 3), ki so jih vozili pred cesarjem, ko je šel na popótovanje. Na takem vozu je stal kipec v podobi genija, čigar roka je neprestano kazala proti jugu, pa naj se je voz obračal v katerokoli stran. Igla pa je seveda stalno kazala proti severu. — V Perziji pa so uporabljali pločevinasto ribo (sl. 2) z obokanim trupom. Riba je plavala horizontalno, glava in rep sta se pa vedno uravnala v smer proti severu. Pozneje pa, ko so kitajske ladje plule do Sundskega otočja in še južneje, jim je postal kompas neobhodno potreben. Od Kitajcev so

prevzeli magnetno iglo Arabci, od teh pa vsi narodi zahodno od njih, torej predvsem Evropci. —

Sl. 3.

V rokah Evropecev se je ta instrument kaj hitro izpopolnil. Igle niso več pustili v vodi, ampak so jo pritrdili na navpično os, da se je mogla svobodno gibati na vse strani. Radi večje gotovosti so prvi igli pridružili še več paralelnih igel. Tako izpopolnjen kompas je pomagal Evropcem pri odkritju novih zemelj na zahodu ob začetku novega veka (1492—1522), da so postali posestniki le-teh. Ko je Krištof Kolumb odkril Ameriko, je imel na ladji že popolnoma uporabljen kompas. — Ko so v novejšem času začeli graditi železne ladje, so morali kompas spremeniti. Večje množine železa v bližini magnetne igle so namreč isto zelo odklanjale od njene prave smeri. Na obeh straneh kompasa so morali postaviti branilce, razmeroma močne magnete, da se igla ni usmerila po podolžni osi železne ladje. — Ko pa so v najnovejšem času na ladji začeli ustvarjati močne električne tokove, ki služijo za razsvetljavo, za pogon pomožnih stro-

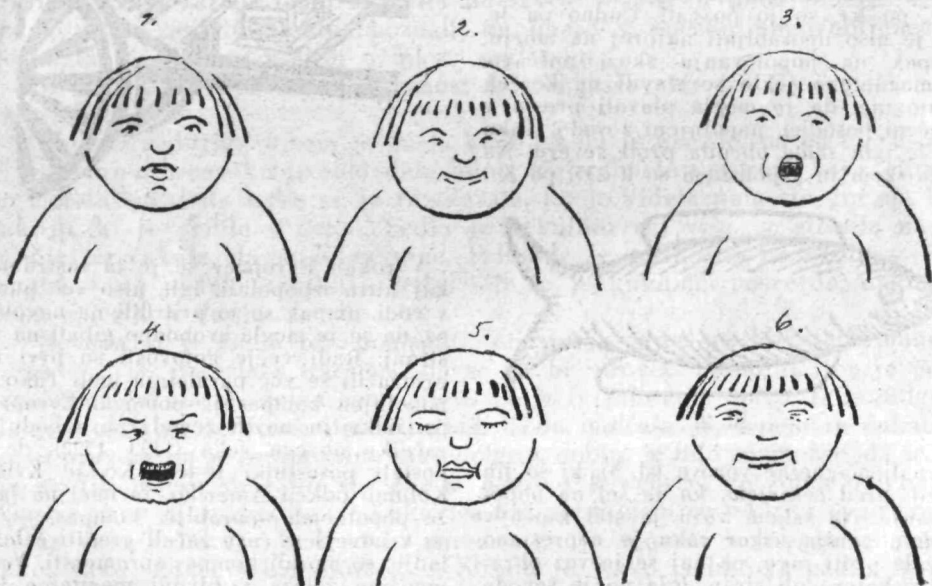
jev in še v druge namene, ne zadostujejo niti močni magneti ob igli, da se ne bi preusmerjala po električnih tokovih. Zato so povsem opustili dosedanje konstrukcije kompasa, pa so iznašli nov, tako imenovani vrtilni kompas, ki obstoji v tem, da se neko magnetno telo vrti samo okrog sebe in kaže neprestano namero, postaviti se z osjo, ki se okrog nje vrti, vzporedno z zemeljsko osjo. Danes ta dan so vsi potniški parniki opremljeni s takim vrtilnim kompasom, ki jih izdelujejo v številnih državah, zlasti popolne pa izdelujejo v Nemčiji.

Zimski sport. Zimski sport je najzabavnejši in najzanimivejši med vsemi vrstami sporta. Nikdar ni zrak tako svež in čist kot prav pozimi. Ne samo, da ni v njem prahu, ampak sneg uniči tudi vse pogubne bacile, ki plavajo v velikih množinah v zraku, zlasti v toplem. Dobra stran zimskega sporta je tudi v tem, da se pozimi teže utrudimo. Imamo v glavnem tri vrste zimskega sporta: drsanje, sankanje in smučanje. Najstarejše med

temi je drsanje, ki je bilo že v davnih časih najbolj razširjen zimski sport. Sankanje in smučanje je po srednji Evropi šele dobrih štirideset let staro. Najhitrejšje je pač smučanje, saj v nekaj minutah preletiš daljave in preskačeš neštete jarke in vzpetosti. Smučanje se je začelo na švedskem in norveškem. V norveški vasi Telemarken so se kmetje prvi drznili stopiti na smuči, ki pa so bile takrat še kar navadne deske. Iz teh so nastale torej današnje umetno izdelane in moderno opremljene smuči. Že ti kmetje so pričeli tudi s skoki, ki pa so bili še majhni: komaj 23 m so skočili. Danes skačejo že 50 m, svetovni prvaki pa že 75, 80, 92, 96 m. Najlepše terene in skakalnice nudijo smučarjem Švedska, Avstrija, Jugoslavija, Švica in Češkoslovaška. V te dežele pridejo pozimi smučarji z vsega sveta, kar mnogo koristi tujskemu prometu teh dežel. Letos, žal, ne pridejo smučarji kaj prida do veselih zimskih uric, ker nam nebo pošilja namesto snega — dež.

Za dobro voljo

Včasih sonce, včasih senca.

1. Ne poznate, res ne, naše Tonce? Tak obraz ima kot sonce.

2. Tončka zdaj sedi pri jedi; žgance občuduje v skledi.

3. Tončka taka je, ko póje. Zna pa sámo „vize“ svoje.

4. Tu pa Tončka je kot spaka; kadar kremži se, je taka.

5. Ko pa mirno spi in sniva, sreča vsa na njej počiva.

6. Kadar Tončka tak ima obraz, to veselja, sreče je dokaz.